

Artikelen

Valkuilen van een evidence-based criminaliteitsbeleid

DIETER BURSENS*

ABSTRACT

Sedert enkele jaren streeft men ook in België een *evidence-based* criminaliteitsbeleid na. Beleidsbeslissingen horen te stelen op hoogstaand wetenschappelijk effectonderzoek, en niet op speculatie of intuïtie. Hoewel een logische kerngedachte, krijgt de benadering veel kritiek. Om het *evidence-based* kader zinvol te kunnen gebruiken in een criminologische context helpt inzicht in een aantal valkuilen die zich daarbij aandienen. In de eerste plaats worden methodologische moeilijkheden van het effectonderzoek binnen criminologie vaak onderschat. Ten tweede dreigt de criminologische wetenschap veel van zijn meerwaarde te verliezen wanneer de onderzoeksagenda verengt tot datgene wat in cijfers meetbaar is. Ten slotte is ook de nagestreefde impact van wetenschap op beleid verre van evident. De *evidence-based* benadering kan een waardevolle bijdrage leveren aan het criminologisch onderzoek, maar enkel wanneer het, rekening houdend met deze valkuilen, een meer realistische, meer bescheiden plaats krijgt toegewezen bij het nemen van beleidsbeslissingen.

Kernwoorden: Evidence-based beleid – methodologie – criminologie – criminaliteitsbeleid – what works

INLEIDING

Evidence-based beleid, een uitdrukking die reeds langere tijd binnen de gezondheidssector bekend is, sijpelt sedert enkele jaren ook andere domeinen van de publieke sector binnen, en deed zo ook zijn intrede binnen het criminologisch domein. (Davies & Nutley, 1999; Davies et al., 2000a). Vooral toen eind jaren '90 in het Verenigd Koninkrijk *New Labour* het beleidsproject *Modernization through managerialization* lanceerde, kreeg deze terminologie zijn plaats binnen het criminologisch vakjargon. Meer bepaald propageerden zij hun aanpak van jeugdcriminaliteit en hun beleid inzake criminaliteitsreductie als een *evidence-based* beleid. (McLaughlin et al., 2001)

Zoals dat vaker het geval is, roept de plotse introductie van nieuwe ideeën vele vragen en discussies op. Dat durft al wel eens leiden tot polarisatie tussen hevige voor- en tegenstanders. Ook nu stellen we vast dat de nieuwe benadering zowel wordt bejubeld als verketterd. Tijd dus voor een genuanceerd wikkelen en wegen. Wetenschappelijk effectonderzoek volgens een *evidence-based* kader kan waardevol zijn. Maar men moet dan wel rekening houden met enkele verraderlijke adders onder het gras. In onderstaande tekst worden kritieken op de *evidence-based* aanpak gebundeld onder drie valkuilen. Respectievelijk gaat het om valkuilen op het vlak van de onderzoeksmethodolo-

* (Vrijwillig) medewerker, Leuven Instituut voor Criminologie (LINC) - K.U.Leuven; dieter.bursens@steunpunt.be

gie binnen criminologisch onderzoek, op het vlak van de invulling van criminologische wetenschappen en op het vlak van de relatie tussen criminologische wetenschap en criminaliteitsbeleid. Iedere valkuil roept specifieke aandachtspunten op voor wie zinvol gebruik wil maken van wat het *evidence-based* kader aanreikt.

DE NO-NONSENSE UITGANGSPUNTEN VAN EEN EVIDENCE-BASED BELEID

De kernidee van het *evidence-based* denken is heel logisch. Zowel beleidsmakers als praktijkwerkers moeten bij het nemen van beslissingen systematisch, expliciet en oordeelkundig gebruik maken van de best beschikbare *evidence*. Op zich een stelling waar weinig valt op aan te merken. Men kan zich zelfs de vraag stellen of we niet altijd beslissingen nemen die door één of andere vorm van *evidence* ondersteund worden.

Het *evidence-based* kader laat zich, zowel in de literatuur als in de criminologische praktijk, echter enger afbakenen. Hoewel meerdere definities en afbakeningen - zoals altijd - de ronde doen (Pawson, 2006), wordt deze terminologie expliciet, maar ook vaak impliciet, in hoofdzaak gehanteerd voor wetenschappelijk effectonderzoek. Volgende karakteristieken zijn kenmerkend voor dit kader. Eerst en vooral streven aanhangers van een *evidence-based* beleid naar een grotere impact van wetenschappelijke informatie op beleidsbeslissingen (zie o.m. Leicester, 1999; Nutley & Davies, 1999; Pawson 2006). Dat kan het criminaliteitsbeleid van een overheid zijn, maar ook het beleid van organisaties of projecten. Men wil evolueren van speculatie of intuïtie naar een systematisch, rationeel gebruik van de best beschikbare *evidence* als de basis voor beslissingen. Pas als men perfect weet welke effecten van een initiatief al dan niet zijn aangevoeld, kan men verantwoorde beslissingen nemen. De *evidence* die men in dat opzicht bruikbaar acht, kan niet zomaar alles zijn. De best mogelijke *evidence* wordt geacht door de wetenschappelijke wereld te worden aangereikt. *Evidence* neemt de vorm aan van resultaten uit hoogstaand, systematisch onderzoek. Wat niet als *evidence* geldt is het oordeel van een deskundige, de anekdote, of theorieën die niet ondersteund worden door empirisch onderzoeksmateriaal. (Davies et al., 2000b) De *evidence* komt daarom bij voorkeur van onderzoek met een kwantitatief, (quasi-)experimenteel onderzoeksdesign. (Nutley & Davies, 1999) Het gaat met andere woorden om effectonderzoek, bijvoorbeeld om na te gaan of de begeleiding van gedetineerden er in slaagt recidivecijfers terug te dringen, of om na te gaan of een preventieprogramma wel degelijk delinquentie voorkomt. Binnen de criminologische wetenschappen sluit de *evidence-based* benadering aan bij de *What Works* beweging, bij classificatie- en risicotaxatiebenaderingen, of bij het ontwikkelen van predictie-instrumenten. (Goethals, 2006) Met de zonet genoemde onderzoeksstromingen heeft zij als gemeenschappelijke doelstelling de effectiviteit van maatregelen vast te stellen, en de effectiviteit van een criminaliteitsbeleid te verhogen. De principes van het *evidence-based* denken lijken daarbij dan een verrijking zonder meer. Een aantal manifeste knelpunten worden in het vervolg van de tekst besproken. Het moge duidelijk zijn dat een aantal daarvan logischerwijs ook opgaan voor deze gerelateerde onderzoeksstromingen. Toch komen bij het *evidence-based* kader, door zijn expliciete focus op methodologisch sterk uitgewerkte (experimentele) onderzoeksdesigns, en de sterke nadruk op het nastreven van een impact op beleids- en praktijkbeslissingen, nog bijkomende problemen scherper in het visier.

VALKUIL 1: METHODOLOGISCHE BEPERKINGEN VAN EMPIRISCH ONDERZOEK BINNEN CRIMINOLOGISCHE WETENSCHAPPEN

Een eerste valkuil betreft de onderschatting van methodologische moeilijkheden in het opzetten van empirisch onderzoek binnen de criminologische wetenschappen. Midden de jaren '70 plaatste de *Nothing Works*-these van Martinson (1974) een domper op het tot dan sterke geloof ooit in staat te zijn criminaliteit in zijn geheel wetenschappelijk te kunnen verklaren én op te lossen. Deze *Nothing Works*-doctrine, zoals Cullen en Gendreau (2001) het afkeurend benoemen, heeft geleid tot criminologische wetenschappen die jarenlang gefocust bleven op *knowledge destruction* eerder dan *knowledge construction*. Criminologen werden opgeleid om aan te tonen wat niet werkt en niet om aan te tonen wat wél werkt. De laatste jaren lijkt het geloof in het positivisme om de sociale werkelijkheid in beeld te brengen en te beïnvloeden sterk toegenomen. Door onderzoek op te zetten volgens sterker uitgewerkte, experimentele of quasi-experimentele, gerandomiseerde designs, en met de opkomst van nieuwe mogelijkheden inzake meta-analyse, hoopt men een nauwkeurigheid te bekomen die deze van exacte(re) wetenschappen benadert. (Nutley & Davies, 1999) Het zal niet verbazen dat de wortels van de *What Works* beweging zich voornamelijk situeerden binnen het domein van de psychologie en dus buiten de traditionele criminologische wetenschap. (Cullen & Gendreau, 2001)

Metten in een complexe wereld

Criminologisch onderzoek speelt zich, in vergelijking met andere, exacte(re) wetenschappen, zelden af in een geïsoleerde, hermetisch afgesloten ruimte of laboratorium. Integendeel, het gebeurt middenin de complexe wereld die onze samenleving is, met talrijke storende invloeden die het opzetten van hoogwaardige 'echte' experimenten sterk bemoeilijken.

Metten in een complexe wereld komt de validiteit van een onderzoeksproject niet ten goede. Factoren waarop je als onderzoeker geen vat of waarover je geen weet hebt, kunnen resultaten positief of negatief beïnvloeden. Een buurtgericht preventieproject ter voorkoming van jeugddelinquentie kan bijvoorbeeld goede resultaten boeken zonder dat het project an sich daar noodzakelijk heeft toe bijgedragen. Misschien opende tijdens de onderzoeksperiode een jeugdhuis de deuren, of werd de ruimtelijke structuur beter aangepast aan de noden van jongeren. Of een groep probleemjongeren bereikte de leeftijd waarop velen automatisch uit de delinquentie groeien. Of ouders besloten, na enkele incidenten, uit eigen beweging om hun jongeren aan meer controle te onderwerpen. Heel wat individuele, zowel als contextuele variabelen kunnen verwachte resultaten van interventies in die mate beïnvloeden dat het reëel effect van de interventie nog bijzonder moeilijk valt in te schatten. Voor onderzoekers binnen criminologische wetenschappen is het waarborgen van de validiteit van het onderzoek onder meer daardoor geen evidentie.

Implementatieproblemen, gebrekkige methodiek of falende theorie?

Een tweede fenomeen dat vragen oproept met betrekking tot de validiteit van effectonderzoek betreft de moeilijkheid om implementatieproblemen te onderscheiden van een falend theoretisch kader. Het is zeer moeilijk te weten of een project weinig suc-

cesvol is omwille van het theoretisch kader of de gebruikte methodiek, dan wel omwille van een gebrekkige implementatie ervan. Een gebrek aan middelen, of het niet vinden van gemotiveerde of capabele uitvoerders, kunnen een project doen falen, ook al is het theoretisch kader in werkelijkheid goed. Omgekeerd verliest een ogenschijnlijk succesvol project vaak veel van zijn pluimen bij een ruimere implementatie. De pioniers van nieuwe projecten geven door hun motivatie en gedrevenheid vaak dat beetje extra waarmee men initiatieven kan laten werken. Gaten of problemen in de theorie of methodiek worden opgevangen door extra in te springen, bijkomende activiteiten of extra opvolging van de doelgroep.

Nood aan meetbare doelstellingen

Om vast te stellen of bedoelde effecten worden bereikt, heeft een onderzoeksproject nood aan operationele doelstellingen die toelaten achteraf te meten of men ze al dan niet haalt. Het vinden van dergelijke evalueerbare doelstellingen is niet evident voor wie criminologisch onderzoek opzet. Eén van de meest centrale evaluatiedoelstellingen in een meerderheid van criminologisch onderzoek is het effect dat een interventie, een sanctie of een preventie-initiatief heeft op het voorkomen van delinquent gedrag. Het vinden van een waardevolle indicator met betrekking tot deze evaluatiedoelstelling blijft moeilijk tot op vandaag. Men zou de gerechtelijke dossiers van een experimenten en een controlegroep kunnen doorzoeken op vastgestelde feiten. Maar het is algemeen bekend dat van alle gepleegde feiten slechts een zeer klein percentage delicten tot in deze officiële cijfers terecht komen. Dit geldt niet alleen voor de zogenaamd 'lichtere' delicten. Ook zwaardere delicten met bepaalde karakteristieken, bijvoorbeeld intrafamiliaal geweld, blijven heel vaak onontdekt. Andere meetmogelijkheden dienen zich aan onder de vorm van *selfreport studies* en *victim surveys*, al kampen ook deze met gebreken eigen aan surveys. Een belangrijk probleem dat zich daarbij bijvoorbeeld stelt is of men er met de survey in slaagt diegenen te bereiken die verantwoordelijk zijn voor het probleemgedrag dat men wil meten, maar ook diegenen die vaak slachtoffer zijn van delicten. Ook het geven van sociaal wenselijke antwoorden, zeker wanneer het zwaardere delicten betreft, is een fenomeen dat de waarde van een survey als effectindicator aantast.

Omdat degelijke effectindicatoren zich vaak niet aandienen, wordt soms overgegaan tot het vinden van meetbare procesindicatoren. Op basis van een theoretisch model veronderstelt men dat een procesfactor van invloed is op het uiteindelijke effect. (Roberts, 1995) Bijvoorbeeld gaat men ervan uit dat het kopen van condooms samengaat met een veiliger seksueel gedrag, wat op zijn beurt een daling van het aantal tienerzwangerschappen met zich meebrengt. Door een procesindicator, bijvoorbeeld het aantal verkochte condooms, te gebruiken als evaluatiecriterium, bestaat het risico dat men onterecht het initiatief als succesvol gaat beoordelen. De link tussen procesindicator en uiteindelijk effect wordt verondersteld, maar is op zich niet bewezen. Zo ziet het preventie-initiatief zijn voorraad condooms wel snel slinken, maar misschien werden de condoomautomaten vooral door volwassenen geplunderd of werden de condooms door de jongeren tot waterballon omgedoopt, en bleef het beoogde effect met betrekking tot tienerzwangerschappen uit.

Afroming

Een bijkomend, niet te onderschatten probleem, ontstaat wanneer initiatieven goede resultaten moeten kunnen voorleggen als zij hun project verlengd willen zien, of indien zij van subsidies willen blijven genieten. Middelen van een overheid zijn schaars en worden best uitbesteed aan initiatieven die zich effectief tonen. Het linken van financiering aan prestaties is een kernelement van de *modernization* agenda, (Hough, 2004) en heeft uiteraard als bedoeling dat lopende initiatieven hun aanpak voortdurend bijschaven om tot betere resultaten te komen. Maar er zijn ook andere manieren om tot hoge effectiviteitscijfers te komen. Zo is het bekend dat organisaties al eens sleutelen aan de criteria waaraan cliënten moeten voldoen om tot de doelgroep van het project te behoren. Het ligt voor de hand dat een project veel betere resultaten kan behalen wanneer de instromende doelgroep wat minder 'moeilijk' is, dan wanneer men ambitieus de deuren opent voor zelfs de meest hardleerse, koppige personen. Een project dat potentiële falers buiten de deur houdt, zal zeker betere resultaten kunnen voorleggen. Dit fenomeen is ook bekend onder de naam 'afroming'.

De aanpak op lange termijn krijgt het (nog) moeilijker

Wie een aanpak op lange termijn voorstaat, krijgt het bij evaluatie volgens *evidence-based* principes extra moeilijk. De methodologische moeilijkheden om tot valide onderzoeksresultaten te komen, worden nóg scherper aanvoeld. Wie aan de wortels van probleemgedrag wil werken, nog lang vóór er sprake is van probleemgedrag, heeft het veel moeilijker om de effectiviteit ervan aan te tonen. Enerzijds wordt het opzetten van langetermijnmetingen praktisch moeilijker. Anderzijds is de kans op storende invloeden véél groter. Daartegenover staan strategieën die inwerken op mensen die al zeer ver gevorderd zijn in de probleemwording, of zelfs al probleemgedrag of delinquent gedrag stellen. Deze kunnen uiteraard veel gericht werken op een beter afgebakende doelgroep. Onder meer de zogenaamde '*cut-through prevention*', beoogt *quick fixes* in plaats van op de bekende oorzaken van delinquentie in te werken. Men gaat aan de slag wanneer de symptomen zich al stellen. Hoewel vanuit ethische hoek deze aanpak in vraag gesteld kan worden - men laat mensen (bijna) in hun ongeluk lopen, alvorens maatregelen te nemen -, betreft het een aanpak die door kort op de bal en op korte termijn in te spelen veel makkelijker effectiviteitsonderzoek toelaat.

De validiteit van criminologisch onderzoek zal omwille van de genoemde redenen altijd een zwakke schakel zijn in het *evidence-based* verhaal. Het meten in een complexe wereld, het moeilijk onderscheiden van zwakke implementatie en falen van het theoretisch kader, het ontbreken van meetbare en betrouwbare indicatoren en de veelvuldig voorkomende afroming, zijn vaak weerkerende kritieken op effectonderzoek binnen de criminologische wetenschappen.

METHODOLOGISCHE BEPERKINGEN INDAMMEN

Dit alles wil natuurlijk niet zeggen dat men het meten van effecten van initiatieven moet laten voor wat het is. Noch is het een pleidooi voor een terugkeer naar het Nothing Works tijdperk. Het is aan de gedreven en eeuwig zoekende wetenschappers om creatieve oplossingen te vinden.

Zo is een eerste stap om de gevolgen van dit methodologisch slagveld enigzins in te dijken het opzetten van een goed uitgewerkt gerandomiseerd opzet met experimentele en controlegroepen. Dat is binnen criminologische wetenschappen niet gebruikelijk. Onder meer omdat men kampt met ethische problemen. Onderzoek dat bijvoorbeeld de effecten van verschillende sanctiemaatregelen wil nagaan, kan bijvoorbeeld delinquenten niet ad random een sanctie toewijzen. Dat gaat immers in tegen het gelijkheidsbeginsel binnen strafrecht. Ook bij preventie-initiatieven kan men zich de vraag stellen of het wel verantwoord is een controlegroep op te zetten bij wie een bepaald probleemgedrag niet zal worden voorkomen tegenover de experimentele groep die dankzij het project wel tot een degelijke ontplooiing komt. Naast ethische bezwaren ligt de organisatie van experimentele onderzoeksdesigns ook niet voor de hand omwille van praktische redenen. Vaak zijn de groepen waarmee men werkt veel te klein om tot significante resultaten te komen. Niet van elk type delinquent lopen er duizenden rond. Het wordt dan moeilijk om de nodige statistische modellen op te zetten die toeval uitsluiten en schijnrelaties uitzuiveren.

Een andere waardevolle poging om de methodologische problemen van individuele onderzoeken te temperen, is het opzetten van *secondary research*. Het betreft onderzoek met *primary research* als voorwerp. Meta-analyses en systematische reviewing moeten de vaak sterk uiteenlopende resultaten van meerdere onderzoeken uitklaren. Meta-analyses willen de effectgraad van een programma kwantitatief (her)inschatten door analyses uit te voeren op data uit meerdere onderzoeksprojecten. Systematische reviewing voorziet in een synthese van onderzoeksprojecten die een zelfde thema als voorwerp hebben. De onderzoeksprojecten worden daarbij beoordeeld op hun methodologische kwaliteit. Ook voor deze vormen van onderzoek wordt hard gewerkt om tot verbeterde onderzoeksdesigns te komen. Zoals Pawson (2006) die kiest voor *realist synthesis*, een methode om aan systematische reviewing of aan meta-analyse te doen volgens strikte regels. In de *realist synthesis* groepeerde men programma's op basis van de onderliggende 'mechanismen' waar wordt op ingespeeld, en niet langer op basis van de problematiek waar het programma op focust.

Dergelijke *secondary research* helpt om de soms ver uit mekaar liggende resultaten van verschillende onderzoeken min of meer op één lijn te brengen en richting te geven. Het plaatst ook de resultaten van de sterkste onderzoeksdesigns wat meer in het voetlicht dan onderzoeken die merkkelijk met grotere problemen inzake validiteit en betrouwbaarheid kampen. Hoewel dit een zeer waardevolle stap betreft, die moet toelaten de grootste uitschuivers binnen onderzoek te vermijden, betekent dit nog niet dat de hoger beschreven methodologische problemen bij de oorspronkelijke dataverzameling in de *primary research* vermeden worden. Hooguit worden zij wat beter gecamoufleerd.

Het moge duidelijk zijn dat een criminologisch wetenschapper een bescheiden houding past, waarbij het weergeven van onderzoeksresultaten steevast vergezeld hoort te zijn van een bespreking van de methodologische beperkingen van het onderzoek. Dit maakt het verhaal weliswaar gecompliceerder, en daar zitten weinig beleidsmensen op te wachten. Maar eerder dan beleidsmensen, of anderen, te misleiden door ogenschijnlijk 'duidelijke' cijfers te presenteren, moeten zij blijvend gewezen worden op het feit dat effectonderzoek in criminologische wetenschappen een moeilijk en complex gebeuren is. Het gaat om belangrijke kennis voor de gebruikers van onderzoeksresultaten. Of zoals Tim Hope (2004) het stelt: 'Without such knowledge, the politician takes risks, both of pursuing infeasible policies and of needlessly abandoning valuable ones

whose benefits might not be apparent. Either way, political capital is squandered and the public interest ill-served'.

Deze eerste valkuil met betrekking tot methodologische moeilijkheden in criminologisch onderzoek, is niet het meest fundamentele probleem van een *evidence-based* kader binnen het criminologisch domein. Het is niet omdat het bekomen van valide *evidence* bijzonder moeilijk is, en vaak de nodige methodologische beperkingen vertoont, dat men het niet mag/moet proberen. Moeilijkheden zijn er om overwonnen te worden. Niet alleen binnen criminologische, maar in alle wetenschappen, is dat de uitdaging waar onderzoekers voor staan. De valkuilen die hierna worden besproken zijn van een heel ander niveau.

VALKUIL 2: 'EVIDENCE' VERENGEN TOT WAT IN CIJFERS MEETBAAR IS

Voorstanders van de *evidence-based* aanpak opteren voor onderzoeksdesigns die kwantificerend en experimenteel zijn. Daarin toont de *evidence-based* stroming duidelijk zijn wortels in de medische wetenschappen waar dergelijke onderzoeksdesigns zeer sterk ontwikkeld zijn. Een tweede valkuil van de *evidence-based* aanpak opent zich daar waar *evidence* wordt verengd tot wat kwantificeerbaar en meetbaar is. Een onderzoeker lijkt te worden gereduceerd tot iemand die meetbare data moet kunnen verzamelen, statistisch verwerken en helder weergeven. De probleemstelling wordt aangeleverd door een opdrachtgever, en het is aan de wetenschapper om een klaar en éénvoudig antwoord te geven op de duidelijke omliggende onderzoeksvraag. Werkt iets of werkt iets niet?

Wanneer criminologen deze rol aanvaarden en kritiekloos ingaan op dergelijke vragen van een overheid of andere opdrachtgever dreigt een sterke reducering van wat criminologische wetenschappen zou kunnen/moeten zijn. Belangrijke criminologische vragen omtrent het totstandkomen van regels of normen, de ethische aspecten van criminologisch beleid en praktijk, de wijzigingen overheen tijd, regio en cultuur wat betreft criminalisering van gedragingen, enzovoort krijgen bijzonder weinig ruimte in wat men vandaag als *evidence-based* wetenschap naar voor schuift. Kan men als criminologisch wetenschapper een onderzoek naar effecten van een initiatief doen, zonder een aantal belangrijke basisvragen uit de criminologie mee in beeld te brengen? Zo vormt de analyse van wat, door wie en waarom iets als een 'probleem' wordt benoemd een onvermijdbare onderzoeksvraag in ieder criminologisch onderzoek. Ook bij de bestudering van de effecten kan een criminoloog zich moeilijk beperken tot enkel de effecten op het probleemgedrag van (potentiële) delinquenten. Neveneffecten ten aanzien van deze of andere betrokkenen, op het vlak van probleemgedrag, maar ook op heel andere domeinen zijn even belangrijke onderzoeksvoorwerpen. Té vaak blijven deze echter onderbelicht. Waarom zijn deze vraagstukken - de bespreking van de probleemanalyse, en het in beeld brengen van neveneffecten - zo fundamenteel in criminologisch onderzoek?

Probleemanalyse buiten beeld in een evidence-based kader

Aanvankelijk leek criminologische wetenschappen een mooi afgelijnd werkterrein te hebben. Het voorwerp van onderzoek, het anti-sociale gedrag, werd geacht volledig samen te vallen met de misdrijven zoals in het strafrecht gedefinieerd. Ondertussen weten we dat criminaliteit een socio-legale constructie betreft en dat gedragingen

doorheen de tijd, naar regio, cultuur of deelgroep van een samenleving in verschillende mate als anti-sociaal worden gewaardeerd. Dat geldt dus ook voor het probleemgedrag dat aan de basis ligt van een onderzoeksvraag. Aanhangers van een *evidence-based* beleid stellen de probleemstelling van onderzoek niet in vraag. Zij stappen pas in het debat wanneer de beleidsdoelstellingen zijn uitgesproken, wanneer de noden van de cliënt werden geïdentificeerd. (zie o.m. Davies et al., 2000b) Tegenwoordig schieten preventie-initiatieven ter voorkoming van overlast door jongeren als paddestoelen uit de grond. De *evidence-based* onderzoeker die de opdracht krijgt van beleidsmensen om na te gaan in welke mate een preventie-initiatief de overlast reduceert, kan een onderzoeksdesign opzetten dat die vraag tracht te beantwoorden, zonder de probleemstelling mee in vraag te stellen. Nochtans is het overlastprobleem een gecontesteerd thema. Het betreft de klacht van een deel van de - dikwijls oudere - bevolking dat het lawaai, stoerdoenerij en kattenkwaad (of erger) van de jongeren niet meer wil verdragen. Het is echter zeer waarschijnlijk dat andere betrokkenen het probleem heel anders inschatten. Zo vinden de jongeren (en hun ouders) waarschijnlijk dat het eerder een probleem van onverdraagzame oudere mensen is. Zij stellen dat er te weinig ruimte is waar de jongeren zich kunnen uitleven, en dat de jongeren tijdens hun gespeel vaak worden lastig gevallen door klagende ouderen. Er zijn misschien ook ouderen die de aanwezigheid van jongeren erg appreciëren. Het brengt wat leven in de ander doodse buurt. Misschien pleit een pedagoog wel voor rondhanggedrag, omdat dat een positieve bijdrage levert aan de ontwikkeling van sociale vaardigheden bij adolescenten. Hoe een probleem omschreven en geanalyseerd wordt, hangt zeer sterk af van diegene die de pen mag vasthouden. Hoe moeten we een criminologisch onderzoek waarderen dat dergelijke inzichten niet meedeelt en zich enkel tot de door overheid gevraagde cijfers beperkt en dergelijke, niet-kwantificeerbare kennis achterwege laat? Het gaat nochtans om typische criminologische kennis die voor beleidsmensen uitermate inspirerend en een eye-opener kan zijn. Volgens Mike Hough (2004), die van nabij de evaluatie van het Crime Reduction Programme van de Home Office opvolgde, kunnen systematische en gefocuste acties op een zwak, éézijdig geïdentificeerd probleem nadeliger gevolgen hebben dan zwak onderbouwde of inadequaate geïmplementeerde acties, maar met een degelijke probleemanalyse.

NEVENEFFECTEN BUITEN BEELD IN EEN EVIDENCE-BASED KADER

Maar niet alleen de probleemanalyse is iets wat een criminoloog altijd moet in vraag stellen. Naast het effect van maatregelen, sancties of preventie-initiatieven op het delinquent gedrag, moet een criminoloog zeker ook oog hebben voor andere gevolgen van de gekozen aanpak of strategie. Om criminaliteit en probleemgedrag tegen te gaan, is het soms noodzakelijk maatregelen toe te passen die in feite een aantasting zijn van bepaalde democratische waarden, rechten, vrijheden van personen. Men kiest bijvoorbeeld voor vrijheidsberoving ter beveiliging van de samenleving, of men tast in de geldbuidel van een dader om een slachtoffer te kunnen vergoeden, enzovoort. Ook criminologische preventie gaat vaak over het opgeven van bepaalde rechten en vrijheden in de hoop bepaalde delicten te kunnen voorkomen. Camera's en telefoontap als inperkingen op onze privacy, het instellen van sluitingsuren, het sluiten van parken bij nacht, een groeiend aantal geboden en verboden op talrijke publieke plaatsen perken onze vrijheid steeds wat meer in. Preventie toont zich als een tweesnijdend zwaard. Om problemen te voorkomen die onze leefkwaliteit aantasten, heeft men soms vrijheidsbeperkende ingrepen nodig die op hun beurt aan de leefkwaliteit knagen.

Het moeilijke evenwicht dat hier gezocht moet worden betreft dat tussen veiligheid en vrijheid. Dat is geen evidente oefening. Of zoals Zygmunt Bauman (2001) het stelt: "*Security and freedom are two equally precious and coveted values which could be better or worse balanced, but hardly ever fully reconciled and without friction.*" Het evenwicht lijkt tegenwoordig ver zoek. De roep om veiligheid wordt in het publieke debat te weinig vergezeld van de kosten op het vlak van vrijheid. En net zoals een teveel aan vrijheid zeer onwenselijke gevolgen kan hebben, zo ook een te grote focus op veiligheid.

Neveneffecten kunnen zich op verschillende domeinen laten voelen. Maatregelen kunnen zeer gevarieerd zijn: van camera's plaatsen, over boot camps tot buurtontwikkeling en educatieve theatervoorstellingen. De impact van dergelijke strategieën op onze leefwereld is erg verschillend. Een gefundeerde keuze voor een strategie kan zich onmogelijk louter baseren op de effectiviteitsgraad. Het ligt bijvoorbeeld erg voor de hand dat men een erg sterke reductie van overlast mag verwachten wanneer men alle jongeren gewoonweg zou opsluiten. Hoewel maximale effecten van een dergelijke aanpak kunnen worden verwacht, spreekt het voor zich dat deze strategie niet verkiesbaar is. De inbreuk op de leefkwaliteit van de jongeren, op hun vrijheid is een veel te hoge kostprijs. Dergelijke bijkomende vraagstellingen worden wel eens als een uiting van '*organized skepticism*', of '*knowledge destruction*' benoemd. (Cullen & Gendreau, 2001) Nochtans kan criminologisch onderzoek dergelijke kosten, dergelijke neveneffecten van strategische keuzes niet onbesproken laten. Het blootleggen van gevolgen van criminologische interventies hoort wel degelijk bij de kennis waarover men moet kunnen beschikken om gefundeerde beslissingen te nemen. Door criminologisch onderzoek te verengen tot een effectonderzoek ter ondersteuning van zogenaamd *evidence-based* beleid, wordt een belangrijke discussie betreffende het evenwicht tussen veiligheid en vrijheid doodgezwegen. De explosieve groei van preventiemaatregelen met vrijheidsbeperkend karakter lijkt daar zonder meer een uiting van.

'EVIDENCE' VERBREDEDEN

Om alle fundamentele criminologische vragen te kunnen beantwoorden, is veel meer nodig dan enkel het (quasi)experimentele, kwantificeerbare effectonderzoek, zoals dat tegenwoordig de criminologische onderzoeksagenda overheerst.

Criminologische wetenschap heeft nood aan een diversiteit van onderzoeksmethoden die aansluiten bij de zeer diverse onderzoeksvragen die binnen het criminologisch werkveld horen. Ook Learmonth and Harding (2006) reageren op huidige trends inzake de *evidence-based* aanpak en moedigen heterogeniteit in het onderzoeksveld aan, zowel inzake type onderzoeksvragen, als wat betreft te hanteren onderzoeksmethoden. "*We welcome research traditions that consider different organizational themes, that focuses on views of groups with little conventional prestige and finds inspiration in varieties of social and political theories that offer sharp counterpoints to traditional managerialist ideas. [...] If such evidence were to be introduced within the mainstream of evidence-based approaches, it is likely that it could become a means to unsettle and destabilize what otherwise might comfortably be assumed about the nature of organizational life and public policy-making.*" Dergelijke destabilisatie komt uiteindelijk het beleidsproces in het algemeen alleen maar ten goede. Het vermijdt dat empirische kastelen worden gebouwd op drijfzand.

Criminologie toont zich in deze als een essentieel multidisciplinaire wetenschap, die zich niet zonder reden bedient van meer diverse methoden. Het interdisciplinair betrekken van sociologie, politologie, recht, antropologie, ethiek, enzovoort zijn van wezenlijk belang als men de criminologische wetenschap een meerwaarde wil toedichten ten aanzien van andere (basis)wetenschappen. (Eliaerts & Snacken, 2000) Om die interdisciplinariteit te kunnen waarmaken, is een uitgebreider en gevarieerderder onderzoeksinstrumentarium noodzakelijk dan wat de meer exacte wetenschappen ons aanleveren. De kwantificerende onderzoeksmethoden zijn geschikt voor bepaalde onderzoeksvragen, zoals bijvoorbeeld het effectonderzoek, maar niet voor andere onderzoeksvragen die de criminologische wereld niet uit het oog mag verliezen.

Maar ook wanneer een onderzoeksopzet terecht voor een kwantificeerbare methode kiest, blijft het belangrijk dat bij rapportering nog steeds voldoende ruimte voorzien wordt om een aantal basisvragen uit de criminologische wetenschap te formuleren. Het kritisch vragen stellen met betrekking tot de probleemformulering, een snelle scan van mogelijke neveneffecten van criminologische ingrepen, blijven deelthema's die in ieder criminologisch rapport altijd een plaats verdienen. Men mag niet veronderstellen dat de gebruikers van het wetenschappelijk materiaal altijd goed kunnen inschatten wat de relatieve waarde ervan is. Wie beslissingen moet nemen, laat zich heel vaak leiden door zeer overtuigende, harde cijfers. Het is aan de auteurs van de cijfers om waar nodig meteen ook vraagtekens bij de cijfers te plaatsen.

VALKUIL 3: DE RELATIE TUSSEN WETENSCHAP EN BELEID

Onderzoekers die de *evidence-based* aanpak aanhangen, hopen door het ontwikkelen van sterkere onderzoeksdesigns en het kunnen voorleggen van harde cijfers een directere impact op beleid te kunnen hebben. (Leicester, 1999; Pawson, 2006) Het opent een boeiende discussie over de mate waarin wetenschappelijke rapportering mag of moet wegen op een beleid. In de literatuur over *evidence-based* beleid botst men soms op een sterk geloof dat alleen via wetenschappelijk onderzoek gefundeerde beslissingen kunnen worden genomen. Die optie steunt op de vooronderstelling dat wetenschappelijk onderzoek een neutraal en objectief gebeuren is waardoor het nemen van beslissingen rationeler wordt en niet langer op intuïtie berust. De verschuiving van '*opinion-based*' naar '*evidence-based*' beleid, zou neerkomen op een verschuiving van speculatieve beslissingen naar beleidsbeslissingen op basis van een rationele, nauwgezette beoordeling van de beschikbare evidence. "*The basic doctrine of evidence-based management remains one appropriated from evidence-based health care: that a consideration of evidence will increase the rationality and thus the effectiveness of managers' decisions. [...] 'the evidence' tends to be presented as if it were independent of the social circumstances of its production.*" (Learmonth and Harding, 2006)

Waardenvrije criminologische wetenschap?

Eerder beschreven we reeds dat criminologisch onderzoek zelden waardenvrij is. Het voorwerp probleemgedrag, delinquent of afwijkend gedrag, is pas bestudeerbaar als men een visie heeft over wat als 'probleem' en wat als 'normaal' wordt aanzien. Het is altijd vanuit een persoonlijke visie dat men beoordeelt of luid spelende kinderen al dan niet een probleem zijn. Ook de mate waarin men neveneffecten van beleidsmaatregelen belangrijk acht, is persoonlijk gekleurd. Vindt men dat men privacy mag opgeven in

de hoop de buurt er wat veiliger door te maken? Is een sluitingsuur wenselijk om de nachtrust van buurtbewoners te garanderen? Wetenschappelijke rapportering is dus niet zomaar als objectief, sturende informatie in een beleidsproces in te brengen. En, zo stellen Learmonth en Harding (2006), dat geldt in feite voor alle humane wetenschappen: "*Human sciences, including management, can never rely merely on instrumental reason because they always and necessarily connect with the contested politics, values and beliefs that arise from particular ideas about the good society and different ways of being in the world that precede empirical inquiry [...]*."

De plaats van wetenschap in een beleidsproces

Los van de discussie of wetenschap een objectieve basis kan zijn voor beleidsbeslissingen, stelt zich bovendien de vraag in welke mate wetenschap op een beleid hoort te wegen. Wanneer men een rechtstreekse, directe impact van wetenschap op beleidsbeslissingen nastreeft, heeft men in feite een technocratisch model voor ogen. In dergelijk model ontbreekt iedere democratische controle. (Peters en Walgrave, 2000) Maar wetenschap kan ook op heel andere manieren een invloed hebben op beleidsbeslissingen. Carol Weiss (1979) beschrijft zeven verschillende modellen waarin de manier waarop wetenschappelijke informatie een bijdrage levert bij het nemen van beleidsbeslissingen telkens anders is. Vaak veronderstelt men een relatie tussen wetenschap en beleid volgens wat zij het '*problem-solving model*' noemt. Beleidsmakers verwachten dat de onderzoeker empirische bewijslast aanreikt die een bestaand probleem of een hangende beslissing helpt oplossen. De veronderstelling daarbij is dat de beleidsmakers een klare kijk hebben op hun doelstellingen en dat zij een overzicht van aanvaardbare, alternatieve strategieën hebben geïdentificeerd. Zij hebben dan enkel nog specifieke wetenschappelijke informatie nodig om de keuze tussen de alternatieven te kunnen maken. Maar Weiss wees er toen al op dat dit model in werkelijkheid weinig realistisch is. Een ander model blijkt, ook bij het opzetten van criminaliteitsbeleid, veel couranter. Wetenschappelijke onderzoeksresultaten worden in de eerste plaats gebruikt als politieke ammunitie om een vooraf bepaald beleid te ondersteunen. (Weiss, 1979; Peters & Walgrave, 2000). Zo werd *New Labour* verkozen op basis van de filosofie '*what matters is what works*'. Op die manier suggereerden zij hun beslissingen niet langer te nemen op politiek-ideologische basis maar op basis van objectieve, wetenschappelijke gronden. Maar ook zij gebruikten de *evidence* zeer selectief (Smith, 2006). Initiatieven uit hun programma die zij moeilijk verkocht kregen bij een breder publiek werden inderdaad met wetenschappelijke onderzoeksresultaten ondersteund. Maar ook '*high-visibility*' initiatieven met een belangrijke, politiek symbolische waarde werden uitgevoerd, ook al toonde de beschikbare *evidence* géén resultaten (Tonry, 2004). Tegelijk werd de aanpak die niet binnen het politieke programma paste, zoals onder meer het opleggen van diversie-maatregelen aan delinquenten, verlaten ondanks het bestaan van ondersteunende resultaten uit wetenschappelijk onderzoek (Lundman, 2001).

Zowel in het probleemoplossend model als het politieke ammunitiemodel blijft de relatie tussen wetenschap en beleidsactor exclusief en is er geen sprake van hoe het bredere publiek, het electoraat van de beleidsmakers, zich daartoe verhoudt.

Een heel ander model dat wetenschap een meer bescheiden plaats toekent in het beslissingsproces, noemt Weiss het '*enlightenment model*'. Daarin wordt niet voor een directe, maar expliciet voor een indirecte invloed van wetenschappelijke rapportering geopteerd. In een democratisch bestel horen wetenschap en beleid geen exclusieve

relatie op te zetten, maar is een bredere interactie tussen wetenschappers, overheid en het 'publiek' noodzakelijk. (Peters & Walgrave, 2000)

Voor wie de democratische principes voorstaat, ligt het voor de hand dat beleidsmakers met meer rekening houden dan wetenschappelijke rapportering. Dat kunnen financiële overwegingen zijn, maar ook zuiver pragmatische of ethische bedenkingen. Verder moet een politicus ook aandacht hebben voor het handhaven van een democratisch gezag, en kan dus niet zomaar ingegaan worden tegen de wil van de bevolking. In een democratische samenleving wordt verwacht dat zij rekening houden met de electorale achterban, met de publieke opinie. Criminologische wetenschappers horen daarom niet te verwachten hun bevindingen zomaar door te drukken op beleidsniveau. Eigenlijk betekent dit vooral dat criminologen vooral ook de weg moeten vinden naar het bredere publiek. Op die manier wordt het publiek geïnformeerd over verschillende visies en verschillende wetenschappelijke bevindingen. Zo kunnen wetenschappelijke bevindingen binnen de spelregels van de democratie wel degelijk, zij het onrechtstreeks, een belangrijke bijdrage leveren aan het nemen van beleidsbeslissingen.

EEN REALISTISCHE, MEER BESCHIEDEN PLAATS VOOR WETENSCHAPPELIJK EFFECTONDERZOEK BINNEN CRIMINALITEITSBELEID

Dat wetenschappelijke rapportering ondersteuning biedt bij het nemen van beslissingen op zowel beleids- als praktijkniveau is zeer zeker te waarderen. Het is niet slecht dat beleid op basis van intuïtie, pragmatiek of visie ook enige toetsing aan empirie hoort te doorstaan. Toch zijn de verwachtingen met betrekking tot de inbreng van empirische data in beslissingsprocessen waarschijnlijk té optimistisch. Een meer bescheiden en realistische verwachting van wat wetenschap kan bijdragen aan beleid of praktijk dient dringend aangemeten.

De eerste valkuil, betreffende de onderzoeksmethodologische problemen, vraagt de uitwerking van steeds sterkere onderzoeksdesigns. Maar universele waarheden en betrouwbare wetmatigheden mag men niet verwachten. Via meta-analyse en systematische reviewing kan men de gaten in de methodologie zoveel mogelijk proberen te dichten, maar een exacte wetenschap zal criminologie nooit worden.

De tweede valkuil, betreffende de verenging van criminologisch onderzoek tot datgene wat in cijfers vatbaar is, waarschuwt om fundamentele (deel)onderzoeksvragen uit de criminologische wetenschap niet uit het oog te verliezen. Het in vraag stellen van de probleemanalyse en van bestaande regels, waarden of normen, is sinds de opkomst van de kritische criminologie een belangrijke pijler in de criminologie geworden. Ook de kwalijke neveneffecten op het vlak van leefkwaliteit, rechten en vrijheden vallen in het onderzoek volgens het *evidence-based* kader systematisch buiten beeld. Onder druk van de zogenaamd 'klare' cijfers dreigen deze vragen over het hoofd te worden gezien. Zij laten zich immers zeer moeilijk kwantitatief uitdrukken.

Om alle fundamentele criminologische vragen te kunnen beantwoorden, is daarom veel meer nodig dan enkel het (quasi)experimentele, kwantificeerbare effectonderzoek, zoals dat tegenwoordig steeds meer de criminologische onderzoeksagenda gaat overheersen. Om te vermijden dat criminologie als wetenschap zich in die hoek laten dringen, mag het zijn interdisciplinair karakter niet uit het oog verliezen, en dient een diversiteit van onderzoeksmethoden aangemoedigd te worden. En wanneer toch een kwantitatief model aangewezen is, mag niet vergeten worden een aantal kritische vra-

gen telkens toe te voegen om oversimplificering van de onderzoeksresultaten te vermijden.

Ten slotte waarschuwt de derde valkuil, betreffende de relatie tussen wetenschap en beleid, op de gevaren van een relatie die exclusief zou zijn. Ter ondersteuning van de democratische principes waarop onze samenleving is geschoeid, hoort een wetenschapper niet de beleidsmaker te vervangen. Bij het nemen van beslissingen hoort men met veel meer rekening te houden dan enkel het bekomen van maximaal effect en efficiëntie. Zo blijft democratische controle op beleidsbeslissingen aangewezen door de meningen binnen de electorale achterban - ook al is die in werkelijkheid weinig éénvoudig en veranderlijk doorheen de tijd - in rekening te brengen. Willen beleidsmensen zowel als wetenschappers de ontwikkeling van de samenleving zoveel mogelijk ondersteunen, dan moeten zij ook hun verantwoordelijkheid opnemen ten aanzien van het bredere publiek. De relatie tussen wetenschap en beleid mag naast exclusief ook niet dicterend, noch louter dienend zijn. Het vraagt enerzijds om wetenschappers die durven de opgegeven probleemstellingen in vraag te stellen, die het visier van beleidsmakers helpen openen, maar anderzijds ook beleidsmensen die open staan voor kritische bedenkingen, die zich willen laten verrijken door informatie, maar die de informatie ook hun relatieve plaats geven in het beslissingsproces.

Het onrealistisch gebruik van kwantificerend effectonderzoek, heeft ongetwijfeld ook te maken met de nogal ongelukkige uitdrukking '*evidence-based* beleid'. Een herformulering op dat vlak dringt zich op. Enerzijds suggereert de term '*evidence-based*' een directe impact van wetenschap op beleid. Ook andere auteurs verkiezen daarom te spreken van '*evidence-informed*' beleid. (zie o.m. Pawson, 2006) Bovendien brengt de uitdrukking '*evidence-based* beleid' slechts twee partijen in beeld: diegenen die de *evidence* aanleveren, en diegenen die het beleid op basis van die *evidence* uittekenen. Om accurater uit te drukken dat ook het publiek (in brede zin) daarin een terechte plaats verdient, ware het, mijns inziens, beter een '*evidence-informed* beleid en publiek' na te streven.

Tot slot nog dit. Het moge duidelijk zijn dat een criminaliteitsbeleid zich niet louter laat uitstippelen op basis van onderzoek dat volgens de principes van de *evidence-based* aanpak werd gevoerd. Een aantal belangrijke aspecten gaan dan zonder meer verloren. Maar dit mag niet leiden tot academische luiheid, waarbij men niet langer probeert om bepaalde aspecten die in het debat meespelen van door sterke onderzoeksdesigns gedragen cijfers te voorzien. Effecten laten zich - ondanks de genoemde methodologische valkuilen - waarschijnlijk nog het best vatten in kwantificeerbare modellen. De andere aspecten binnen het debat zoals een kritische toetsing van de probleemanalyse, het vaststellen van neveneffecten op rechten, vrijheden of leefkwaliteit zijn minder evident meetbaar. Het zou echter getuigen van weinig wetenschappelijke creativiteit als de academische wereld het daarbij zou laten. Net zoals effectstudies nog heel wat methodologische moeilijkheden hebben te overwinnen, en misschien ook nooit een volledig sluitende operationalisering van de effecten bekomen, hoort de uitdaging aangegaan te worden om ook de andere deelaspecten van debat sterker empirisch te ondersteunen. Wie analyseert het 'probleem' op welke manier en waarom? Welke vrijheden worden voor welke deelgroepen ingeperkt en in welke mate wordt dit door de betrokkenen zo aanvoeld? Tegenover een overvloed aan effectstudies staat een manifest gebrek aan empirische ondersteuning van de 'andere' aspecten die in beslis-

singsprocessen meespelen. Criminologische wetenschappers wacht de weinig benijdenswaardige, want bijzonder moeilijke, opdracht om dit onevenwicht weg te werken.

BIBLIOGRAFIE

- BAUMAN, Z. (2001). *Community. Seeking safety in an insecure world*, Cambridge: Polity Press.
- CULLEN, F. & GENDREAU, P. (2001). 'From nothing works to what works: changing professional ideology in the 21st century', *The Prison Journal*, 81, (3), 313-338.
- DAVIES, H. & NUTLEY, S. (1999). 'The Rise and Rise of Evidence in Health Care', *Public Money & Management*, 19, (1), 9-16.
- DAVIES, H., NUTLEY, S. & SMITH, P. (2000a) (Eds). *What works? Evidence-based policy and practice in public services*, Bristol: The Policy Press.
- DAVIES, H., NUTLEY, S. & SMITH, P. (2000b). 'Introducing evidence-based policy and practice in public services', In H. DAVIES, S. NUTLEY & P. SMITH (Eds.) *What works? Evidence-based policy and practice in public services* (pp.1-11), Bristol: The Policy Press.
- ELIAERTS, C. & SNACKEN, S. (2000) 'Interdisciplinariteit als legitimatie voor de criminologie?', In J. VANDERBORGH, J. VANACKER & E. MAES (Eds.) *Criminologie. De Wetenschap, de Mens* (pp.19-27), Brussel: Politeia.
- GOETHALS, J. (2006). 'What works? Evidence based no nonsense criminologie?', *Panopticon*, 27, (6), 1-6.
- HOPE, T. (2004). 'Pretend it works. Evidence and governance in the evaluation of the Reducing Burglary Initiative', *Criminal Justice*, 4, (3), 287-308.
- HOUGH, M. (2004). 'Modernization, scientific rationalism and the Crime Reduction Programme', *Criminal Justice*, 4, (3), 239-253.
- LEARMONTH, M. & HARDING, N. (2006). 'Evidence-based management: the very idea', *Public Administration*, 84, (2), 245-266.
- LEICESTER, G. (1999). 'The Seven Enemies of Evidence-Based Policy', *Public Money & Management*, 19, (1), 5-7.
- LUNDMAN, R. (2001). *Prevention and control of juvenile delinquency*, New York: Oxford University Press.
- MARTINSON, R. (1974). 'What works? Questions and answers about prison reform', *The Public Interest*, 35, 22-54.
- MCLAUGHLIN, E., MUNCIE, J. & HUGHES, G. (2001). 'The permanent revolution: New Labour, new public management and the modernization of criminal justice', *Criminal Justice*, 1, (3), 301-318.
- NUTLEY, S. & DAVIES, H. (1999). 'The Fall and Rise of Evidence in Criminal Justice', *Public Money & Management*, 19, (1), 47-54.
- NUTLEY, S. & WEBB, J. (2000). 'Evidence and the policy process', In H. DAVIES, S. NUTLEY & P. SMITH (Eds.) *What works? Evidence-based policy and practice in public services* (pp.13-41), Bristol: The Policy Press.
- PAWSON, R. (2006). *Evidence-based Policy. A Realist Perspective*, London: Sage.
- PETERS, T. & WALGRAVE, L. (2000). 'Criminologie op een kruispunt van wegen?', In J. VANDERBORGH, J. VANACKER & E. MAES (Eds.) *Criminologie. De Wetenschap, de Mens* (pp.29-43), Brussel: Politeia.
- ROBERTS, C. (1995). 'Effective practice and service delivery', In J. McGuire (Ed.) *What Works: Reducing Re-offending* (pp.221-236), Chichester: Wiley.
- SMITH, D. (2006). 'Youth Crime and Justice: Research, Evaluation and 'Evidence'', In B. Goldson & J. Muncie (Eds.) *Youth Crime and Justice* (pp.78-91), London: Sage.

TONRY, M. (2004). *Punishment and Politics. Evidence and emulation in the making of English crime control policy*, Cullompton:
Weiss, C. (1979). 'The many meanings of research utilization', *Public Administration Review*, 39, (5), 426-431.